

Christum esse mortuum pro omnibus sufficienter, hoc sensu quod ejus mors sit sufficiens salvandis omnibus hominibus, non tamen hoc sensu quod illam ordinaverit et Patri obtulerit pro salute omnium.

Sed contra : 1° Mori pro aliquo, manifeste importat intentionem morientis esse ut sua mors ei prosit : quia *pro* importat causam finalem propter quam aliquid fit ; dum enim dicitur medicum venisse pro infirmo, significatur quod in infirmi commodum et utilitatem, illiusque salutis gratia venerit. Unde, si pater haberet duos filios captivos, et unum tantum liberare vellet, alio in pœnam scelerum neglecto, pro isto uno liberando offerat summam quæ utriusque liberationi sufficeret, sed quam uni tantum vellet prodesse et applicari, diceretur quidem offerre pretium sufficiens utrique, non tamen offerre pro utroque.

2° Evidentissimum est, juxta Scripturas citatas, Christum esse mortuum pro hominibus aliter quam pro dæmonibus. Atqui id falsum esset, si vera sit Jansenistarum responsio : si quidem, ut jam diximus, mors Christi sit etiam sufficiens salvandis dæmonibus. Ergo.

Prob. 2° conclusio. Concilium Trid., sess. vi, c. 2, dicit : « Hunc (Christum) proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris ; non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi. » Et immediate subjungit, cap. 3 : « Verum etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii dumtaxat quibus meritum passionis ejus communicatur. » Quibus verbis aperte traditur dogma catholicum, scilicet Christum esse mortuum pro omnibus salvandis, tam electis, quam non electis ; non tamen omnes salvari, quia non omnibus applicatur per sacramenta fidei meritum mortis ejus.

Quo etiam testimonio præcluduntur omnes evasiones Jansenistarum ; sic enim urgeo : Tridentinum definivit, Christum esse mortuum pro omnibus, eo sensu quo Calvinus, contra quem agit, illud negabat : alias inane prorsus et otiosum foret ejus decretum. Atqui Calvinus non negabat Christum esse mortuum pro omnibus in sensu

accommodo, neque hoc sensu quod naturam et causam omnibus communem suscepisset, neque hoc sensu quod mors ejus esset ex se pretium omnibus salvandis sufficiens ; hos enim omnes sensus admittebat, prout etiam nunc admittunt hæretici : sed tantum negabat quod esset mortuus animo et voluntate redimendi et salvandi omnes. Ergo id definivit concilium. Unde etiam maluit Jansenius hoc concilii decretum alto silentio premere, quam has ineptas solutiones adhibere, prout hodie faciunt ejus sectatores.

Prob. 3° auctoritate Patrum. Missis innumeris fere Patribus, unum propono Augustinum, quem sibi totum vindicare contendit Jansenius. Præter jam dicta, sic habet S. Doctor in *Psalm.* xcv, n. 15 : « Judicabit orbem terrarum in æquitate : non partem, quia non partem emit. Totum judicare habet, quia pro toto pretium dedit. » Serm. 67, Christum in die judicii sic alloquentem reprobos inducit : « Suscepi dolores tuos, ut tibi gloriam darem ; suscepi mortem tuam, ut in æternum viveres.... Cur quod pro te pertuli, perdidisti ? cur ingratis redemptionis tue munera renuisti ? » *Tract.* iv in *Joann.*, n. 1 : « Crucifixerunt salvatorem suum, et fecerunt damnatorem suum. » Lib. II de *Symbolo fidei*¹, cap. 8, Christum exprobrantem reprobis sic inducit : « Agnoscitis latus quod pupugistis : quoniam et per vos et propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis. »

Prob. 4° ex communi et perpetua fide Ecclesiæ contenta in Symbolis Nicæno et Athanasii. Hic articulus Symboli Nicæni : « Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cælis... Crucifixus etiam pro nobis, etc., » vel, ut habetur in Symbolo Athanasii : « Qui passus est pro salute nostra : » hic, inquam, articulus proponitur certa et indubitata fide credendus ab omnibus et singulis, non solum fidelibus, sed et infidelibus, juxta illud Christi præceptum, *Matth.*, xxviii, 19 : *Docete omnes gentes* ; et

1. Alias, *De symbolo ad catechumenos*, tract. seu sermo II, cap. 8.

quidem sub gravi obligatione suscipiendus, ut constat ex Symbolo Athanasii : « Hæc est fides catholica (contenta scilicet in articulis præcedentibus, quorum unus est is quem hic urgemus), quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit. » Atqui nemo jubetur credere falsum. Ergo falsum non est Christum mortuum esse pro salute infidelium et reproborum, utpote quibus iste fidei articulus credendus proponitur, ut dixi. Hinc Ecclesia in suis precibus sic loquitur : *Jesu, Redemptor omnium, et Bernardus, serm. II in Psal. Qui habitat* : « Deo possunt omnia dicere : Creator meus es tu... Possunt dicere omnes homines : Redemptor meus es tu. »

Uterius urgetur hæc ratio. Juxta Jansenii doctrinam, ne ab ullo quidem fidei potest credi præfatus articulus fidei. Ergo. — Prob. ant. Objectum fidei divinæ debet esse certum et indubitatum. Atqui, si, juxta Jansenium, Christus est mortuus pro salute dumtaxat prædestinatorum, nulli fidei erit certum et indubitatum Christum esse mortuum pro sua salute. Ergo. — Patet min.; quia, seclusa speciali revelatione, nulli certum est et indubitatum se esse prædestinatum, ut definit Trid., sess. VI, cap. 13.

Objicies hæc verba Matth., XXVI, 28 : Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Cap. XX, 28 : Venit Filius hominis dare animam suam, redemptionem pro multis. Ad Hebr., IX, 28 : Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Ergo non pro omnibus, nec pro omnium peccatis.

Resp. 1º per multos in Scriptura passim intelligi omnes, quando omnes sunt in magno numero, ita ut circa idem modo omnes, modo multos usurpet. Sic, v. g., Apostolus ad Rom., v, 18 et 19, dicit : Igitur, sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; sic et per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita et per unius obeditionem justii constituentur multi. Ubi Apostolus quos omnes dixerat in primo membro propositionis, eosdem multos dicit in secundo.

Resp. 2º cum S. Thoma, in locum cit. Matth., Christum

esse mortuum pro multis et pro omnibus : pro multis quoad efficaciam et applicationem, pro omnibus quoad sufficientiam oblatis præmii. « Et hoc ex culpa hominum. » Eodem modo hæc *Matth.* verba explicat Catechismus Romanus parte II, cap. 4, sect. 23.

[In loco hic citato legitur : « Verba illa quæ adduntur : *Pro vobis et pro multis*, a Matthæo et Luca, singula a singulis sumpta sunt, quæ tamen sancta Ecclesia, Spiritu Dei instructa, simul conjunxit. Pertinent autem ad Passionis fructum atque utilitatem declarandam; nam, si ejus virtutem inspiciamus, pro omnium salute sanguinem a Salvatore effusum esse fatendum erit; si vero fructum quem ex eo homines perceperint cogitemus, non ad omnes, sed ad multos tantum eam utilitatem pervenire facile intelligemus. Cum igitur *pro vobis* dixit, vel eos qui aderant, vel delectos ex Judæorum populo, quales erant discipuli, excepto Juda, quibuscum loquebatur, significavit. Cum autem addidit *pro multis*, reliquos electos ex Judæis aut gentibus intelligi voluit. Recte ergo factum est ut *pro universis* non diceretur, cum hoc loco tantummodo de fructibus Passionis sermo esset, quæ salutis fructum delectis solum attulit. Atque huc spectant verba illa Apostoli : *Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Et quod Dominus apud Joannem, XVII, 9, inquit : Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt.* »]

ARTICULUS VI

Utrum Deus omnibus provideat auxilia sufficientia ad salutem ?

[Molina docet gratiam sufficientem esse quæ homini ita potentiam completam et expeditam bene agendi tribuit, ut penes ipsius voluntatem solam stet, consentiendo vel dissentiendo, eam efficacem vel inefficacem reddere, nullo alio requisito ex parte Dei ad ejus efficaciam, præter concursum generalem simultaneum.

Juxta Suaresium et alios Congruistas, qui non satis a Molinæ sententia recedere videntur, gratia sufficiens est gratia incongrua; confert enim homini potentiam completam et exorditam bene operandi, nunquam tamen actualem operationem. Non differt a congrua seu efficaci in ratione auxilii et virtutis, sed tantum in ratione doni et beneficii. Quatenus enim Deus dat gratiam in iis circumstantiis in quibus prævidit per scientiam mediam hominem consensurum, dicitur congrua et efficax; quatenus vero eandem aut æqualem gratiam dat in circumstantiis in quibus prævidet hominem non consensurum, dicitur incongrua et sufficiens tantum.

Secundum Jansenium et Jansenistas, in statu naturæ lapsæ nulla datur gratia mere sufficiens, sed omnis gratia est efficax, ex eorum capitali principio, vi cujus voluntas humana, in hoc statu naturæ lapsæ, necessario abripitur per alterutram delectationem indeliberatam, vel cœlestem, in quo reponunt gratiam, vel terrenam, quatenus altera alteram gradibus superat.]

Nomine auxilii sufficientis intelligimus illud quod confert potentiam proximam vel remotam, prout est proxime vel remote sufficiens ad bene operandum, sed nunquam actualem operationem, nisi superveniat aliud auxilium seu concursus, non solum concomitans, ut volunt Molinistæ, sed natura præveniens, qui vi sua voluntatem ad consensum inclinet et determinet, ut latius dicemus dum de Gratia.

Suppono Deum, vi voluntatis antecedentis quam habet salvandi omnes per Christum et propter Christum, præparare in communi omnibus auxilia sufficientia ad salutem. Sequitur ex voluntate salvandi omnes et ex morte Christi pro omnibus¹. Etenim

1° Quamvis homines peccato Adæ meruerint privari gratia et gloria, hoc ipso tamen quod Deus per Christum

1. D. Th. in cap. 12 *Hebr.*, lect. 3; in I *Sent.*, dist. 46, q. 1, a. 1; III *Contra gent.*, c. 159.

et propter Christum reassumpsit voluntatem et curam salvandi omnes, ut probavimus, vult consequenter et præparat in communi illis omnibus media sufficientia ad salutem; nemo enim vult sincere finem, nisi velit media sufficientia ad illum consequendum, cum finis non sit consequibilis sine mediis. Et huic principio constanter insistit S. Thomas locis citatis in margine. Sic mercator, quo etiam exemplo utitur, non conseretur sincere velle salvare suas merces, si non adhiberet sufficientem diligentiam ad illas salvandas.

2° Hoc ipso quo Christus mortuus est pro salute omnium, ut etiam probavimus, meruit omnibus media sufficientia ad illam salutem consequendam. Ergo omnibus debentur ex meritis Christi. Ergo Deus illa vult, præparat et providet in quantum in se est, omnibus; neminem enim intendit fraudare jure suo.

Sed difficultas est, utrum Deus non solum præparet et provideat omnibus in communi auxilia sufficientia ad salutem, sed etiam an omnibus et singulis in particulari offerat et conferat. Quidam existimant Deum de facto quibusdam denegare, non quidem justis, quia id est damnatum in prima propositione Jansenii, sed infidelibus, obduratis et parvulis sine baptismo morientibus, in pœnam præcedentis peccati, originalis vel actualis. Ita ex nostris censet Pater Gonet, disp. v, *de reprob.*, art. 3. Plures quidem refert Thomistas sibi consentientes, quos tamen ab hac opinione vindicant doctissimi Salmanticenses.

Ante resolutionem observandum est, auxilium sufficiens non consistere in indivisibili, sed admittere latitudinem, aliudque esse proxime, aliud remote sufficiens: sic, v. g., auxilium proxime sufficiens ad petendam gratiam vincendi tentationem, est remote sufficiens ad vincendam ipsam tentationem.

Dico: Deus nedum in communi præparat, sed etiam in particulari confert omnibus et singulis hominibus moraliter viventibus, pro loco et tempore, auxilia proxime vel remote sufficientia ad salutem, juxta cujusque conditionem et exigentiam: ita ut, si aliqui vel mandata non

observent et non observando peccent, vel ad fidem aut ad pœnitentiam non convertantur, ac tandem salutem non consequantur, hoc non se teneat ex parte Dei, quasi illa auxilia ulli denegat in pœnam præcedentis peccati, sed ex parte hominum, qui vel illa oblata respuunt, vel illis receptis non utuntur aut abutuntur.

Prob. 1° ex Scriptura. Apostolus, I *Rom.*, i, 21, dicit infideles inexcusabiles esse quod cum Deum ut authorem naturæ cognovissent, non tamen sicut Deum glorificaverunt, id est, ad ipsum non se converterunt, nec pro illo auxilio ipsis collato gratias egerunt. Et cap. ii, 4, ad quemvis sive infidelem, sive induratum fidelem, ait: *Benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit*; vel, sicut proprie significat textus græcus (ut notat Cornelius a Lapide): *ad pœnitentiam agit et impellit*. Certum est autem neminem attrahi, agi, impelli ad pœnitentiam, nisi per auxilia gratiæ intus recepta, vel saltem ita oblata, ut per hominem stet ea rejicere. *Apocal.*, iii, 20: *Ego sto ad ostium et pulso ... Si quis aperuerit mihi januam, intrabo ad illum*. Ex quo loco S. Thomas ad *Hebr.* cap. 12, lect. 3, infert gratiam nulli prorsus deesse, sed omnibus quantum in ipsa est communicari. *Matth.*, v, 45: *Solem oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos*. Quod Ambrosius, serm. 8 in *Psalm.* cxviii, exponit de sole justitiæ et de pluvia gratiæ. *Eccli.*, xv, 11: *Non dixeris: Per Deum abest*; id est, ne dicas: Ipse mihi vires subtrahit. *Sap.*, xi, 24: *Misereris omnium. Proverb.*, i, 24: *Vocavi, et renuistis: extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret*. Quæ verba intelliguntur de omnibus, maxime de induratis.

Prob. 2° ex Augustino, ad quem provocant adversarii. S. Doctor, *Tract. I in Joann.*, n. 19, explicans hæc hujus Evangelistæ verba, *Joann.*, i, 11: *Lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt*, dicit: « Ergo, quomodo homo positus in sole cæcus, præsens est illi sol, sed ipse soli absens est; sic omnis stultus, omnis iniquus, omnis impius, cæcus est corde. Præsens est illi sapientia, sed cum cæco præsens est, oculis ejus absens est: non

quia ipsa illi absens est, sed quia ipse ab illa absens est. » Item S. Doctor, *de Natura et Gratia*, cap. 67, n. 81, ait: « Recte fortasse quererentur (peccatores) si erroris et libidinis nullus hominum victor existeret: cum vero ubique sit præsens (Deus), qui multis modis per creaturam sibi Domino servientem aversum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, diligentem adhortetur, conantem adjuvet, exaudiat deprecantem; non tibi deputatur ad culpam quod invitus ignoras, sed quod negligis quærere quod ignoras, neque illud, quod vulnerata membra non colligis, sed quod volentem sanare contemnis. Ista tua propria peccata sunt; nulli enim homini ablatum est scire utiliter quærere quod inutiliter ignorat. » S. Thomas, fidelis Augustini interpret, 1^a part., q. 49, a. 2, ad 3: « Deus non deficit ab agendo quod est necessarium ad salutem. » Q. 14 de *Verit.*, a. 11, ad 1: « Hoc ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem, dummodo ex ejus parte non impediatur. » Et III *Contra gent.*, cap. 159, ex his Apostoli verbis, I *Tim.*, ii, 4: *Vult omnes salvos fieri*, infert, quod Deus, quantum in se est, paratus est omnibus dare gratiam. « Licet, inquit, aliquis per motum liberi arbitrii divinam gratiam nec promereri nec acquirere possit, potest tamen se ipsum impedire ne eam recipiat; dicitur enim de quibusdam, *Job.*, xxi, 14: *Dixerunt Deo: Recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus*, et *ibid.*, xxiv, 13: *Ipsi fuerunt rebelles lumini*... Illi ergo soli gratia privantur, qui in seipsis gratiæ impedimentum præstant: sicut, sole mundum illuminante, in culpam imputatur ei qui oculos claudit, si ex hoc aliquid malum sequatur. »

Prob. 4° ratione fundata in Scripturis. Salus cuique moraliter viventi est possibilis, etiam supposito non solum peccato originali, sed suppositis quibusvis aliis peccatis actualibus non finalibus. Atqui præparatio mediorum ad salutem in communi, non redderet illam sufficienter possibilem iis quibus in particulari Deus de facto denegaret

1. Quod sequitur hoc loco non legitur in editione Benedictinorum.

illa, propter præcedens peccatum originale vel actuale. Ergo. — Major videtur certa.

Prob. min. Quovis ex capite denegetur alicui medium sufficiens et necessarium ad aliquem finem consequendum, sive propter, sive præter culpam, revera talis finis non est ipsi possibilis; finis enim non est consequibilis, nisi per media: v. g., si quis sua culpa amisit pecuniam necessariam ad emendam vineam, numquid acquisitio vineæ est ipsi æque impossibilis, ac illi qui citra culpam pecunia emptioni necessaria privaretur? Si dicas: primus potest accipere pecuniam ab amicis; dicam: id potest et secundus. Insuper, quid favet acquisitioni vineæ, quod possit accipere pecuniam ab amicis, si amici qui ante culpam dare destinaverant, post culpam dare nolint? secus autem si offerrent pecuniam, et ille recuset accipere; tunc enim revera censetur posse emere. Vel, ut alio exemplo jam adhibito utamur: si rex qui pharmaca destinavit toti provinciæ, quibusdam civibus quos crimine læsæ majestatis reos deprehendit, de facto denegat, possetne rex dici, deprehenso illo crimine, velle adhuc illos sanare, et hi possentne revera sanari, quamdiu denegantur ipsis remedia sanitati necessaria? Similiter in nostro casu.

Prob. 5º. Deus nemini denegat auxilia proxime vel remote sufficientia ad observantiam mandatorum, quando hic et nunc urgent, adeoque ad vitanda omnia peccata. Atqui, vitando omnia peccata et observando omnia mandata, habetur salus, juxta illud *Matth.*, xix, 17: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Ergo. — *Prob. maj. 1º* ex hoc principio: Deus impossibilia non jubet. Atqui impossibilia juberet ei cui subtraheret auxilium sufficiens necessarium ad observantiam mandatorum, ut per se patet. Ergo. — Major est principium communiter receptum. Unde conc. Trid., sess. vi, cap. 11, dicit: « Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis; et adjuvat ut possis. » Et S. Thomas, in II *Sent.*, dist. 28, q. 1, a. 3: « Deus, inquit, non est magis crudelis quam homo. Sed homini imputatur in crudelitatem, si obliget aliquem per præceptum ad id

quod implere non possit. Ergo hoc de Deo nullo modo est æstimandum. »

Respondent Jansenistæ quod, licet quædam præcepta forent hominibus impossibilia, hæc tamen impotentia non excusat transgressores a peccato, quia oritur ex culpa saltem originali, adeoque transgressio est semper voluntaria in capite.

Sed contra: 1º Ad culpam personæ, non sufficit voluntarium in natura, sed requiritur voluntarium in persona¹. 2º Sequeretur quod motus primo primi in nobis, blasphemie, spurcitie, et alia quæ amentes faciunt contra legem Dei, ipsis imputarentur ad culpam, quia hæc fluunt ex peccato originali, et sunt voluntaria in capite; similiter, quod infidelitas negativa esset peccatum, quæ est propositio 63 damnata in Baïo.

Respondet Gonet, disp. V *de reprob.*, a. 6, § 2, quemlibet posse servare mandata et salvari, non potentia intrinseca, sed extrinseca, quatenus potest recipere a Deo gratiam sufficientem ad observantiam mandatorum et ad salutem.

Sed contra. Hæc equidem responsio vera foret in hypothesis quod Deus esset paratus, et vellet dare hanc gratiam, quia tunc currit adagium commune D. Thomæ: quod possumus per amicos juvare volentes, possumus per nos ipsos. At, in hypothesis Gonet, quod Deus decreverit denegare hanc gratiam in pœnam præcedentis peccati, a ratione et sensu communi prorsus est alienum dicere hunc hominem posse observare mandata et salvari. Alioquin pari jure dices, incarcerationum posse liberari, quia dives potest illi dare pretium liberationis, quod tamen denegat; pauperem posse emere villam, quia potest accipere pecuniam quam nemo vult illi dare; ægrum posse sanari, quia rex destinavit pharmaca toti provinciæ, qui tamen huic ægro in particulari præberi prohibuit; Petrum, fractis tibiis, posse currere, quia potest sanari a chirurgo, qui non vult sanare.

1. In II *Sent.*, dist. 30, q. 1, a. 2.

Respondet iterum Gonetus, loco cit. *de reprob.*, peccatores inexcusabiliter obligari ad servanda mandata, quamvis careant potentia intrinseca ad illorum observationem, quia talis defectus et carentia ex eorum culpa oritur: sic, inquit, servus qui a domino missus in civitatem, voluntarie se projicit in foveam et frangit sibi crura, non ideo eximitur ab obligatione præcepti, et juste punitur; sic ebrius non excusatur ab homicidio perpetrato, quamvis sit impotens illud cavere; sic dæmones et damnati non excusantur a peccato, transgrediendo mandata, quamvis ipsis denegetur auxilium gratiæ, quia in hunc statum sua culpa ceciderunt. Ergo.

Resp. Peccatum sequens ad actum voluntarium non imputatur operanti, nisi in quantum fuit prævisum aut humano modo potuit prævideri in causa: alioquin nec in se nec in causa foret voluntarium, ut alibi docuimus et docetur communiter in tract. de Actibus humanis. Porro et servus se voluntarie projiciendo in foveam, et ebrius se inebriando, et damnatus finaliter perseverando in peccato, præviderunt aut humano modo prævidere potuerunt secuturam impotentiam adimplendi præcepta, et ideo eorum transgressio ipsis imputatur. At peccator peccando non potuit prævidere privationem omnis auxilii, qua redderetur impotens ad observationem mandatorum, quia quamdiu est in via, non datur hujusmodi privatio, ut jam dixi et modo dicam. Unde argumentum Gonetii currit in falso supposito.

Ex his itaque duabus ultimis probationibus habemus, neque infidelibus, neque peccatoribus obduratis et excæcatis Deum denegare auxilia sufficientia, illis ad credendum, istis ad pœnitentiam agendum: quia, juxta primam rationem, utrisque salus est possibilis, et saluti necessaria est in infideli fides, in peccatore pœnitentia; juxta secundam rationem, quia infidelis adultus tenetur infidelitatem deponere, credere in Deum, Deum colere, illumque toto corde diligere, eo saltem modo quo ipsum cognoscit; peccator autem tenetur agere pœnitentiam. Et hæc præ-

tari non possunt sine gratia, ut traditur in Trid., sess. vi, can. 3¹, et definitum est contra Pelagianos.

Objicies 1°: Illa auxilia interiora proxime vel remote sufficientia sunt piæ illustrationes intellectus, piæque motiones voluntatis ad præcepta implenda, aut saltem ad petendam gratiam implendi. Atqui incredibile prorsus est mortalium scelestissimos, excæcatos, obduratos, gentiles, hæreticos, atheos, quoties præceptum incumbit, quoties peccant, piis illis illustrationibus ac motionibus, saltem ad orandum Deum excitari.

Resp. Dist. maj. Illa auxilia sufficientia sunt piæ illustrationes intellectus et piæ motiones voluntatis receptæ vel oblatæ, *conc.*; semper receptæ, *nego*. Unde *nego* suppositum, *min.* et *conseq.* Ut enim censeantur sufficientia auxilia, non est necesse, secundum nos, quod infideles, athei, obdurati eas recipiant, et iis revera excitentur, sed sufficit quod iis sic offerantur, ut, si non recipiant, non sit quia Deus denegat, sed quia ipsi obstaculum ponunt.

Objicies 2°: S. Aug., lib. *de Corrept. et Grat.*, cap. 11, dicit: « Dederat (Deus) adjutorium primo homini sine quo non posset permanere, si vellet. » Et infra: « Si hoc adjutorium... ei defuisset, non utique sua culpa cecidisset... Nunc autem quibus deest tale adjutorium, pœna peccati est. » Ex quo S. Thomas, 2^a 2^e, q. 2, a. 3, ad 1: « Si, inquit, in potestate hominis esse dicatur aliquid excluso auxilio gratiæ, sic ad multa tenetur homo, ad quæ non potest sine gratia reparante, sicut ad diligendum Deum et proximum, et similiter ad credendum articulos fidei; sed tamen hoc potest cum auxilio gratiæ. Quod quidem auxilium quibuscumque datur, misericorditer datur; quibus autem non datur, ex justitia non datur, in penam præcedentis aut saltem peccati originalis, ut Aug. dicit in

1. « Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus sancti inspiratione atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse sicut oportet ut ei justificationis gratia conferatur: anathema sit. »

lib. *de Corrept. et Gratia.* » Sed uterque S. Doctor loquitur de auxilio sufficienti, ut patet ex terminis. Ergo.

Resp. hæc Augustini verba esse intelligenda, non de qualicumque auxilio sufficienti, sed de auxilio quo homo possit cum magna facilitate perseverare, quod importat nedum auxilium actuale transiens, sed gratiam sanctificantem et habitus virtutum, quale scilicet habebat Adam in statu innocentiae. Porro, si tali auxilio caruisset primus parens, non cecidisset sua culpa, quia, cum in statu naturæ integræ non daretur gratia inferior illa, supponitur non habuisse aliud auxilium quo simpliciter posset vitare lapsum; ita ut in illo idem fuerit posse, et facile posse. Tale sane adjutorium ad tam facile posse pluribus denegari in pœnam originalis vel actualis peccati ultro fatemur, qui auxilia tantum remote sufficientia requirimus, ex ipso Augustino dicente: « Nulli hominum ablatum est scire utiliter querere quod inutiliter ignorat. » Vide alios textus supra cit.

Ad S. Thomam, resp. 1° ipsum similiter loqui de auxilio importante gratiam sanctificantem cum habitibus virtutum, tum quia loquitur in sensu Augustini, ut patet, tum quia loquitur de gratia, non præparante, ut male citant aliqui, sed reparante. Porro constat, non auxilium actuale sufficiens, sed gratiam habitualement esse naturæ lapsæ reparativam.

Resp. 2°. Dato S. Thomam loqui de auxilio actuali sufficiente, dico ipsum loqui de sufficiente proxime, et non de remote sufficienti: loquitur enim de auxilio requisito ad fidem explicitam, quod negat dari omnibus; sed inde non sequitur, non dari auxilium sufficiens ad fidem implicitam, quod est remote sufficiens ad explicitam. Nec enim fas est de mente D. Thomæ dubitare, post tot ejus testimonia a nobis relata.

Objicies 3° de parvulis: Deus pluribus infantibus denegat auxilia sufficientia ad salutem, iis nempe qui vel in maternis uteris, vel apud infideles ante usum rationis moriuntur; medium enim his ad salutem sufficiens unum

est, nempe baptismus re collatus, quo tamen privantur. Ergo.

Resp. Deum saluti parvulorum, attenta eorum conditione, sufficienter providisse per institutionem baptismi, quatenus est institutus pro omnibus et omnibus potest conferri, quamvis actualis collatio quandoque impediatur a variis causis tam naturalibus quam liberis, quas Deus ut provisor universalis non tenetur impedire, sed e contra debet permittere, propter altiores fines. Hæc est communis solutio, juxta quam parvuli non omnino deseruntur, nec privantur gratia baptismi in pœnam originalis peccati, ut vult opposita sententia, sed quia Deus secundum leges suæ generalis providentiæ non sistit causas secundas, quibus collatio actualis baptismi impeditur.

Huic communi solutioni addunt plures recentiores, quibus subscribunt, ex nostris, Goudin et Bancel, ita Deum per institutionem baptismi providisse saluti parvulorum, ut penes ipsorum parentes sit, si eis non conferatur, quatenus parentes, si magis sobrie viverent, a tali vel tali cibo, loco aut occasione abstinere, maxime si debite orarent aliorumque preces adhiberent, cæterisque auxiliis sufficientibus ad hunc finem collatis bene uterentur, efficerent apud Deum ut parvulus, qui secundum cursum naturalem moriturus erat, superviveret quousque baptismum percipiat. Idque putant necesse, ut dicatur Deus sufficienter providisse saluti parvulorum. Sicut enim, inquit, pauper non dicitur habere sufficientiam ad vitæ sustentationem per hoc quod Deus in causis secundis illi providerit de cibo, si cibus nulla humana diligentia possit illi comparari; ita nec parvulus dicitur habere media sufficientia ad salutem, per hoc quod Deus instituerit baptismum, vi cujus posset a peccato liberari, si tamen baptismus nulla humana diligentia possit applicari.